

Notitie archeologie Stammerdijk Dijkvak A1 Diemen

Onderwerp: Notitie archeologie Stammerdijk Dijkvak A1 Diemen

Projectnummer: 51002937 (373206)

Referentienummer: NL22-648800269-30779

Datum: 30-08-2022

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De aanleiding voor deze notitie is de geplande ontwikkeling door Waternet van het dijkvak A1 ter hoogte van Stammerdijk 2 t/m 28 binnen het dijktraject Stammerdijk (zie bijlage 1). In het kader van de omgevingsvergunning is een archeologisch advies noodzakelijk op de locaties waar binnen het bestemmingsplan een dubbelbestemming ten aanzien van archeologie geldt.

Voor het grotere plangebied Stammerdijk is in 2020 een archeologisch bureauonderzoek opgesteld.¹ Dit deelgebied ligt direct langs de Stammerdijk dat in het bureauonderzoek van 2020 reeds is onderzocht.

1.2 Doelstelling dijkverbetering

In dijkvak A1 verplaatst de referentielijn van de wegkant naar de waterkant. Het archeologische advies is gebaseerd op de referentielijn aan de wegkant. Aangezien de ligging is veranderd sinds het opstellen van het archeologische bureauonderzoek, kan dit invloed hebben op de archeologische verwachting en eventuele vervolgonderzoeken.

1.3 Omschrijving ingreep

De maatregelen waarbij graafwerkzaamheden worden uitgevoerd staan weergegeven in afbeelding 1 en bijlage 1.

Het betreft een traject van 400 m langs de Weespertrekvaart en Diem ter hoogte van Diemen, waar de grondkering achter de bestaande damwand wordt vervangen door een grindkist. De sleuf achter de damwand wordt 1 m breed en reikt tot 1 m -mv. Graafwerkzaamheden vinden plaats in een verstoord pakket. Er wordt niet in het dieper liggende natuurlijke kleipakket gegraven.

¹ Paré, C. & L. Ouwerkerk 2020. *Archeologisch bureauonderzoek Stammerdijk, gemeente Diemen en Amsterdam*. Sweco Archeologische Rapporten 2372. Sweco.

Afbeelding 1. Bedrijventerrein Stammerdijk. Oude tracé (rood) en nieuwe tracé aan de waterkant (oranje). Het noorden is links.

2 Archeologie

2.1 Geomorfologie en bodemkunde²

De basis van de afzettingen in de ondergrond bestaat uit dekzand uit de laatste ijstijd, het Weichselien. Tijdens het Weichselien (ca. 115.000 tot 10.000 jaar geleden) breidde het landijs zich vanuit Scandinavië uit tot in het huidige Noord-Duitsland. In tegenstelling tot eerdere ijstijden bereikte het ijs tijdens het Weichselien Nederland niet. Wel ontstond er in onze regio's een toendraklimaat als gevolg van de daling van de zeespiegel en koele omstandigheden. De open vegetatie zorgde ervoor dat de wind zandverstuivingen kon veroorzaken. De afzettingen die hierbij werden gevormd worden dekzanden genoemd. In het plangebied ligt het dekzand op een diepte van ca. -12,2 m NAP (ca. 12,6 m -mv).

Ongeveer 10.000 jaar geleden eindigde de laatste ijstijd en brak een warmere periode aan: het Holoceen. De zeespiegel begon te stijgen en de vegetatie veranderde van een open toendravegetatie naar een (halfopen) parkachtig landschap. Vanwege de stijging van de grondwaterspiegel kon op grote schaal veenvorming optreden.

² Grotendeels ontleend uit: Paré & Ouwerkerk 2020.

Het eerste pakket veen dat op de dekzandgronden ontstond, wordt gerekend tot de Basisveen Laag als onderdeel van de Nieuwkoop Formatie. Op veel plaatsen is deze laag geërodeerd door insnijding van latere getijdenkreeken. De top van het Basisveen bevindt zich in het plangebied op circa -12 m NAP (ca. 12,4 m -mv).

In de loop van het Holoceen kwam het landschap steeds meer onder invloed van de zee te staan. Het plangebied raakte vaker overspoeld waardoor grote vlakten van getijdeafzettingen werden gevormd (Laagpakket van Wormer, Formatie van Naaldwijk). De zandige afzettingen hiervan zijn in getijdengeulen, kreeken en daartussen gelegen zandplaten afgezet. Door inklinking van het omliggende veen zijn deze zandige ruggen relatief hoger in het landschap komen te liggen. De top van deze afzettingen komt voor vanaf ca. -6 m NAP (6,4 m -mv).

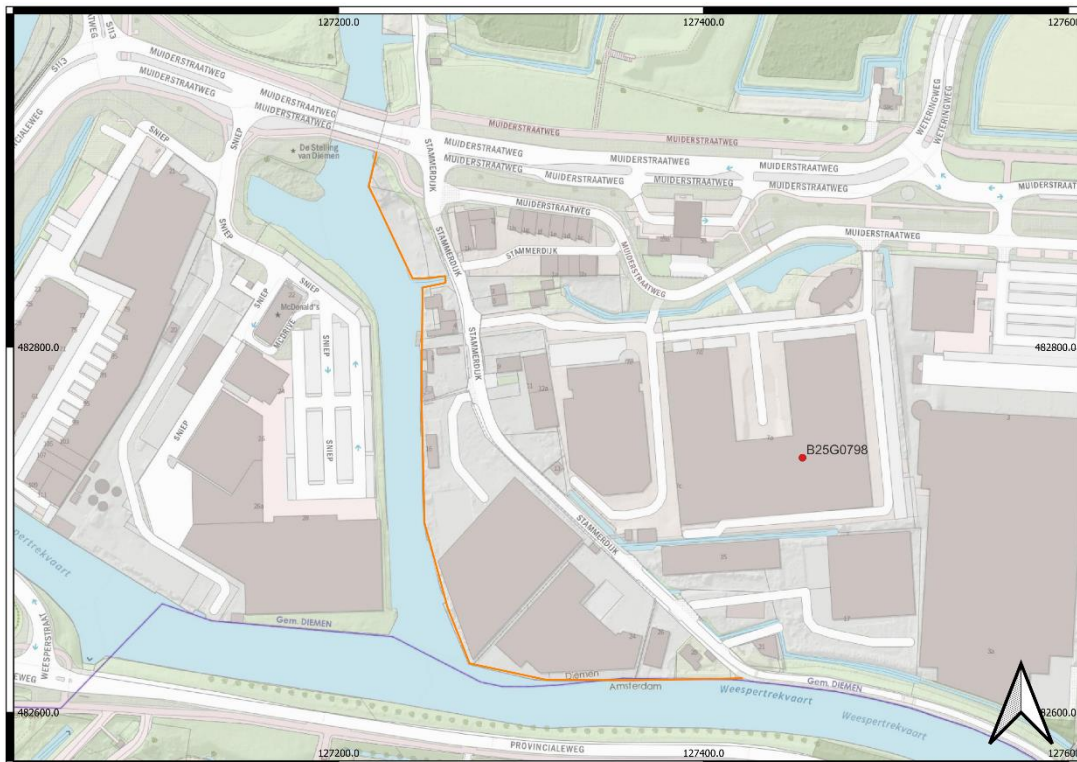
Vanaf ca. 5000 jaar geleden kon er door de beschermende werking van de verder gevormde strandwallen en verminderde afwatering opnieuw veen vormen in het gebied. Volgens de paleogeografische kaarten van Vos & De Vries raakte het plangebied vanaf het Vroeg Mesolithicum (5500 v. Chr.) bedekt met dit veen. Dit veen wordt gerekend tot het Hollandveen Laagpakket (Nieuwkoop Formatie). De top bevindt zich op circa -2,2 m NAP (ca. 2,6 m -mv).

De top van de bodem in het plangebied wordt gevormd door kleiafzettingen van Middeleeuwse overstromingen. Dit pakket wordt gerekend tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren.

Op de geomorfologische kaart is het plangebied niet gekarteerd. De omliggende gebieden liggen in een ontgonnen veenvlakte (M81). Op de bodemkaart is het plangebied ook niet gekarteerd. Op basis van bodemtypes in de omgeving is het mogelijk dat de bodem in het plangebied bestaat uit Waarveengronden (kVr).

Op basis van boring B25G0798 (DINOloket, zie afbeelding 2) blijkt de ondergrond in de omgeving van het plangebied inderdaad opgebouwd te zijn uit een overstromingsdek van circa 45 cm dik op een veenpakket van circa 4,3 m dikte. De maaiveldhoogte van de boring bedraagt -1,25 m NAP.

De opdrachtgever heeft in het plangebied direct achter de damwand een aantal grondboringen verricht ten behoeve van peilbuizen. Hierdoor is de bodemopbouw in het plangebied beter bekend. Op basis van deze boorprofielen blijkt de bovengrond te bestaan uit opgebracht zand tot minstens 1 m -mv. Het maaiveld heeft een hoogte van circa +0,4 m NAP. Het natuurlijke overstromingsdek of dijklichaam is niet meer intact aanwezig binnen het plangebied.

Afbeelding 2. Ligging DINO-boring ten opzichte van het plangebied (oranje).

2.2 Archeologische waarden

2.2.1 Archeologische verwachtings- en beleidskaart

De gemeente Diemen heeft een archeologische beleidskaart vastgesteld. Op deze kaart wordt aangegeven of bij bodemingrepen archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Dit is vertaald in een archeologische dubbelbestemming in het bestemmingsplan Bedrijventerrein Diemen, waarbij een Waarde – Archeologie is toegekend. Deze dubbelbestemming geldt voor de zuidelijke helft van het traject, langs de Weespertrekvaart (ca. 150 m). Dit betekent dat bij graafwerkzaamheden groter dan 20 m² en dieper dan 50 cm beneden het maaiveld een archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

2.2.2 Archeologische vindplaatsen

Er zijn binnen de grenzen van het plangebied geen vondsten gedaan. In het plangebied en de nabije omgeving zijn geen AMK-terreinen geregistreerd.

2.2.3 Archeologische onderzoeken

Het deelgebied maakt deel uit van het onderzoeksgebied Stammerdijk waarvoor in 2019 een archeologisch bureauonderzoek is opgesteld (onderzoeksnummer 48083745100).³ In het noordelijke deel is aan Stammerdijk 16 reeds een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten in 2011 (onderzoeksnummer 2326599100).⁴

³ Paré & Ouwerkerk, 2020.

⁴ Zee, R.M van der, 2011. Stammerdijk 16 Diemen (gemeente Diemen); een bureauonderzoek. ADC Rapport 2746. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.

Uit dit bureauonderzoek blijkt dat het noordelijke deel van het plangebied is gesaneerd en diep is afgegraven tot in het veen. Eventuele archeologische resten zullen zijn vergraven en er geldt daarom geen archeologische verwachting meer. Deze inzichten zijn doorvertaald naar gemeentelijk beleid, zodat er in dit deel geen dubbelbestemming archeologie geldt.

2.2.4 Historische situatie

Op historisch kaartmateriaal uit de 17^e eeuw is tussen de Stammerdijk en de waterkant bebouwing aangegeven, dat blijkt uit het bureauonderzoek van Van der Zee (2011). Op latere historische kaarten en topografische kaarten uit de 19^e en 20 eeuw is er geen bebouwing afgebeeld. Tot de komst van het huidige bedrijventerrein is er weinig veranderd aan de omgeving van het plangebied. Het plangebied zelf bestaat uit een waterkering met een damwand. Achter deze damwand ligt een grondkering, waarvoor de oorspronkelijke bodem en eventuele oude dijkpakketten zullen zijn vergraven.

2.3 **Gespecificeerde verwachting**

Het traject langs Dijkvak A1 ligt in een bestaande waterkering. Deze waterkering bestaat uit een damwand met daarachter een grondkering. De omgeving van het plangebied bestaat uit een ontgonnen veengebied, plaatselijk met een Middeleeuws getijdendek. Voor het veengebied geldt een lage verwachting voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Het tracé zelf ligt in reeds vergraven en opgehoogde grond tot minstens 1 m -mv, waardoor eventuele archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd niet meer aanwezig zullen zijn. Er geldt daarom geen archeologische verwachting voor deze periode. Voor diepere niveaus, zoals veraarde trajecten in het Hollandveen (Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen) de top van het Laagpakket van Wormer (vanaf circa 6 m -mv; Neolithicum) of de top van het Dekzand (circa 12 m -mv; Laat-Paleolithicum en Mesolithicum) geldt nog een lage verwachting voor archeologische resten.

3 **Advies**

Het plangebied bestaat uit een tracé van circa 400 m lang en 1 meter breed. Het noordelijke deel van het tracé ligt buiten de dubbelbestemming archeologie, waarvoor er geen verplichting geldt voor archeologisch onderzoek. Het gehele tracé ligt in een reeds verstoord gebied bestaande uit een vergraven en met zand opgehoogde bodem. Er geldt daarom geen archeologische verwachting voor het gebied tot minstens 1 m -mv. Er wordt daarom geadviseerd geen archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren en het gebied vrij te geven voor de geplande ingreep.

Indien bij de uitvoering van werkzaamheden in het toch onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de minister verplicht door middel van een vondstmelding aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (Archis-vondstmelding) en bevoegde overheid.

Verantwoording

Titel	Notitie archeologie Stammerdijk Dijkvak A1 Diemen
Projectnummer	51002937 (373206)
Referentienummer	NL22-648800269-30779
Revisie	1
Datum	30-08-2022

Auteur	Wessel Wolzak MSc
E-mailadres	wessel.wolzak@sweco.nl

Gecontroleerd door	dr. Jan Jaap Hekman
Paraaf gecontroleerd	

Goedgekeurd door	Hilde Boon MA
Paraaf goedgekeurd	

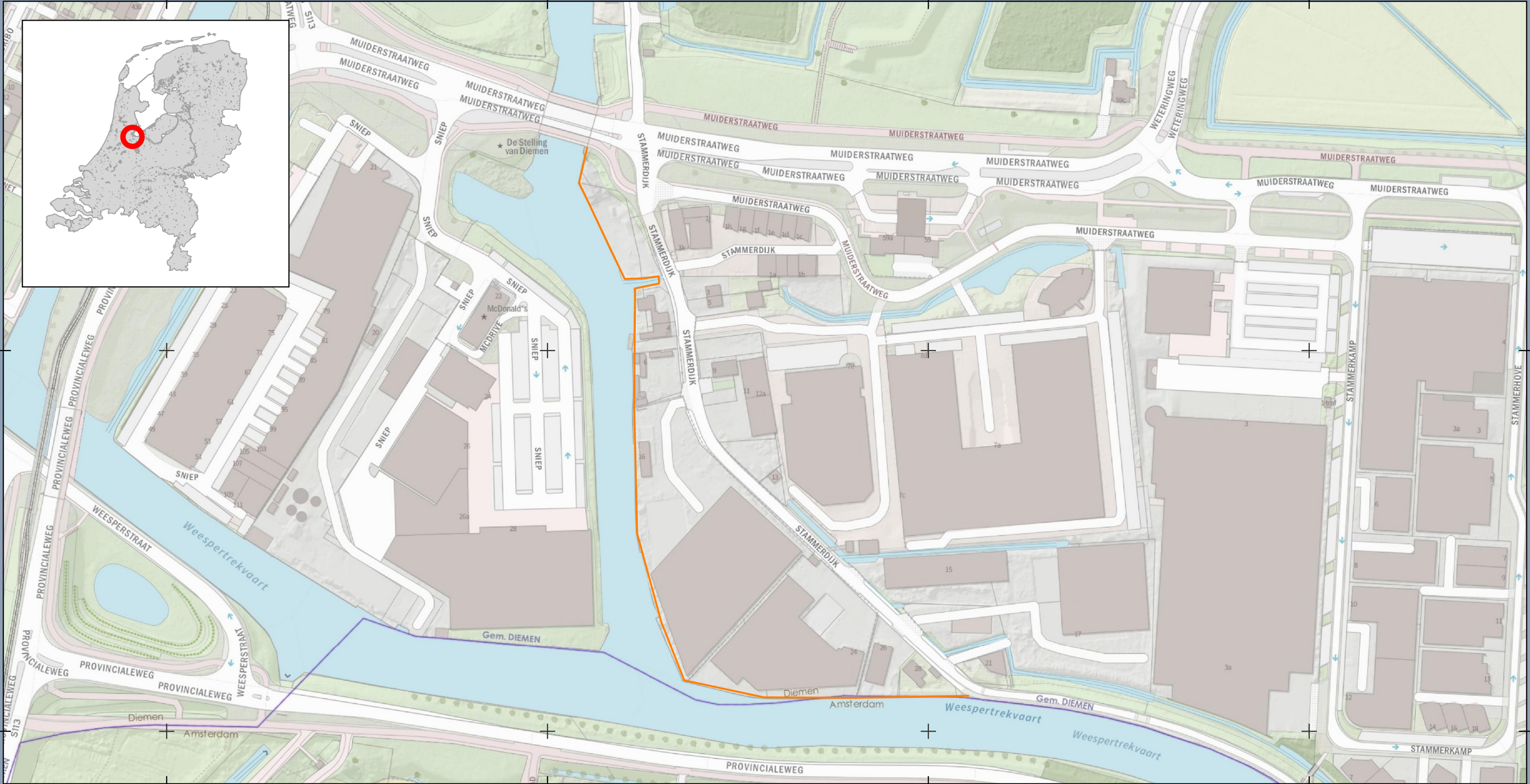
Bijlage 1 Locatie tracé Dijkvak A1 Diemen

127000

127200

127400

127600

Legenda

— plangebied

Ligging locatie
Stammerdijk 16

Opdrachtgever: Waternet
Projectnummer: 373206

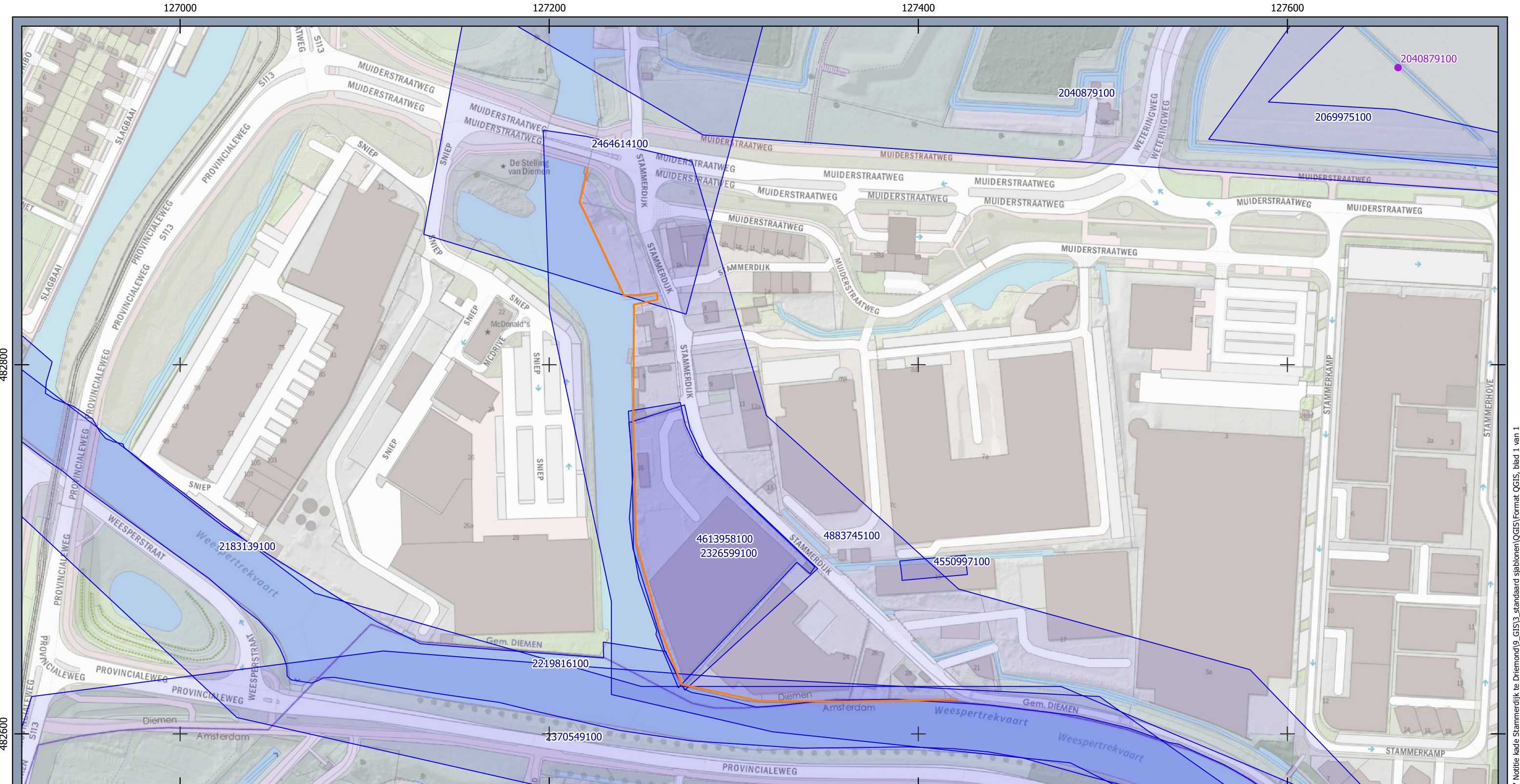

Datum: 08-08-2022
Schaal: 1:2.000
Formaat: A3

0 25 50 75 100 meters

Bijlage 2 Archeologische onderzoeken archis3

Legenda

- Onderzoeksmeldingen
- plangebied

**Archeologie
Stammerdijk 16**

Opdrachtgever: Waternet
Projectnummer: 373206

Datum: 08-08-2022
Schaal: 1:2000
Formaat: A3

0 25 50 75 100 meters

